

Стенографията въ първото българско земеделческо-промишленно изложение въ Пловдивъ.

(Споредъ „Dresdner Journal“ №. 13, 1893.)

Отъ 15 августъ до 15 октомврий 1892 г. стана въ Пловдивъ първото изложение, което бѣше богато наредено съ произведенията по земледѣлието, скотовѣдството индустрията и техниката, както отъ вътрешността на България, тъй и отъ странство, особено отъ Австро-Унгария, сетиѣ отъ Ромжния, Италия, Франция и пр. Въ група XXIII отдѣлъ II бѣше застъпана и стенографията по достоенъ начинъ. Официалното стенографическо бюро на народното събрание, централното дружество на българскитѣ стенографи въ София зехъ участие въ изложението; а различнитѣ училища, особено гимназитѣ отъ по-главнитѣ градове, гдѣто стенографията е въведена, испроводихъ на изложението многочисленни стенограмми и ученически тетрадки. Освенъ това централното стенографическо дружество издаде една обща достъпна кратка и ясно написана брошура за същестото и ползата на стенографията, напечатана въ 5000 екземпляра и турена въ изложението на разположение на посѣтителитѣ бесплатно. Петата страница на тази брошура съдържа въ стенографическо писмо това, което е написано съ обикновенно писмо на другитѣ четири страници. Тѣй щото посѣтителитѣ на изложението можахъ да си съставятъ едно понятие за стенографията.

Отъ списъка на наградениѣ изложители, издаденъ одъ бюрото на журийскій съвѣтъ, се вижда, че до сега още на никое друго изложение не бѣхъ дадени по-голѣми и по-богати награди на стенографитѣ. Господинъ Антонъ Безеншекъ, основателтъ на стенографията въ княжеството, получи почетенъ дипломъ; централното дружество получи златенъ медалъ; опитнитѣ стенографи г. Хр. П. Константиновъ и г. Д. Йовеъ — сребъри, а четири други — бронзови. Това е едно радостно доказателство, какво високо уважение и почитание се отдава на българскитѣ стенографи въ княжеството. Младото княжество въ това отношение може да послужи като примѣръ на други по-стари държави.

По случай на изложението стана единъ конгресъ, на когото бѣхъ дошли стенографитѣ отъ четиритѣ части на княжеството.*) Въ първий денъ на конгреса изложи г. Хр. П. Константиновъ, какъ се е развивала стенографията прѣзъ дванадесетъ годишния периодъ отъ като е въведена въ България; вторий денъ говори г. А. Безеншекъ върху отвѣсното писмо, което въ новитѣ врѣмена възбужда голѣмъ интересъ въ западната Европа. Тая сказка е напечатана въ 3000 екземпляри като особено издание. Стенографътъ на народното събрание, г. Манчовъ, говорилъ е върху ползата на стенографията за армията. Конгреса дойде до слѣдующето едногласно заключение: 1) Да се помолитъ министерството на народното просвѣщение, като се взематъ прѣдъ видъ хигиеническитѣ и практическитѣ прѣимущества, които има отвѣсното писмо, да го въведе въ училищата. 2) При военното министерство да се застъпи централ. стенографическо дружество, за да се въведе стенографията тоже въ военнитѣ училища.

На вторий денъ при банкета изявихъ присѣтвующитѣ високо поставени личности явно своята симпатия за стенографията. Първата наздравица произнесена отъ прѣдседателя на народ. събрание г. Славкова, отправена бѣше до основателя на българската стенография г. А. Безеншека. Той слѣдъ това произнесе наздравица на бълг. правителето, което си постави за мотто *virtuti et musis* (на храбростта и на музитѣ). Столичний кметъ и подпрѣдседателъ на събранието, г. Петковъ, показа своето удоволетвие, че е сполучилъ да въведе стенографията тоже и въ градския съвѣтъ; защото чрѣзъ това се улеснява много канцелярската работа и се гарантира точността на протоколитѣ на съвѣта, и желае, щото прѣдседателитѣ на градскитѣ съвѣти да оцѣнятъ на веѣкъдѣ прѣимувствата на стенографията и да назначатъ стенографи по тѣхното вѣдомство. Г-нъ Георгиевъ, директоръ на изложението взе думата и исказа своята радостъ, като вижда, че стенографитѣ по случай на изложението, гдѣто испратихъ толкозъ хубави работи, сж се събрали въ единъ конгресъ. „Скромно — продължава той — е нареденъ стенографическия отдѣлъ въ едно кюше, толкова скромно, както бѣше скромно отъ начало и въведението на стенографията въ България. А напрѣдка, който прави това искуство въ страната и днешното му распространение, даватъ гаранция, че до бжджщето изложение ще направи стенографията, подобно на всичкитѣ други клонове на науката, още по-голѣмъ успѣхъ въ България.“ Най сетнѣ редакторътъ на вѣстникъ „Пловдивъ“ г. А. П.

*) Притурената картина на стр. 3 прѣдставява вѣрно всичкитѣ членове на конгреса.

Членове на I български стенографически конгресъ, — Чланови I. болг. стенографскега конгреса. 1892

Семерджиевъ прѣдстави значението на стенографията за журналистиката.

Отъ всичко казано еъ удовольствие може да се разбере, че интересътъ за стенографията въ България е извънредно живъ, и че тя се оцѣнява високо въ всичкитѣ клонове на нейното проявление; а туй става въ една страна, гдѣто прѣди 10—12 години това искуство едвамъ се знаело по име.

Dr. Z.

Dr. Izidor Kršnjavi,

predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu u Hrvatskoj.

Na stolici predstojnika odjela za bogoštovlje i nastavu u Hrvatskoj još nije sjedio muž, koji bi bio više zauzet za napredak školstva u opće a stenografije napose, nego je to sadašnji chef dr. Izidor Kršnjavi, kojega sliku i kratak životopis iznašamo evo u ovom listu pred vrijedne čitaoce.

Izidor se Kršnjavi rodio 21. travnja 1845 u Našicama u Slavoniji. Svršivši gimnazijske nauke posveti se učiteljstvu. Od god. 1863. služio je kao suplenat tri godine u osječkoj gimnaziji. God. 1866. otide na bečko sveučilište, gdje je stekao čast doktora filozofije. Zatim je učio u umetničkoj akademiji u Monakovu. Poslije toga bavio se punih pet godina arheologijskim i historijsko-umjetničkim studijama. Povrativši se iz Italije bio je god. 1877. imenovan izvanrednim profesorom historije umjetnosti i klasične arheologije u sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu. Njegova predavanja bijahu temeljita i duhovita, prožeta rijetkim zanosom i žarkom ljubavi za sve, što je lijepo. Čarobnom nekom snagom znao je on u svojim slušaocima pobudjivati čisto estetsko poimanje.

Kršnjavijeva je zasluga, što Hrvatska imade društvo za umjetnost i umjetni obrt, obrtno-umjetnički muzej i uzornu zemaljsku obrtnu školu, kojoj je i sam bio više godina na čelu. Za njegove velike zasluge, koje si je stekao za obrtnu školu, bijaše mu izraženo previšnje priznanje i podijeljen viteški krst Franje Josipa. Mnogo se i temeljito bavio Kršnjavi i domaćom industrijom, o kojoj je napisao izvrsno djelo, kao što si je u opće time stekao zasluga za stručne škole, što je njegovom inicijativom povedena javna rasprava o tim školama.

God. 1884. izabran bi dr. Kršnjavi u hrvatski sabor i u zajednički ugarski sabor, gdje si je kao zastupnik svojom radinosti stekao istotako priznanje, kao i gradski zastupnik u zagrebskom zastupstvu. Skrstiti na

javnom poprištu lijeve ruke, toga Kršnjavi ne pozna. Ali najljepše karakteriše ga kao radišu i pregaoca ta okolnost, što se je on pod svoje starije dane dao na pravo- i državoslovne nauke, te god. 1891. i u ovim znanostima na bečkom sveučilištu polučio doktorsku čast.

Oboružan obilnim i temeljitim znanjem posveti se sav predmetu svoga milovanja i nastojanja — školstvu. On poznaje dobro školske prilike na zapadu, a g. je 1891. proputovao Skandinaviju, da i ovdje prouči školstvo, koje poradi svoje udesnosti i svog osobitog ustrojstva uživa u nastavnom svijetu lijep glas.

Sasvim je naravski, da je u take ruke s vremenom moralo doći vodstvo školstva u Hrvatskoj, što se koncem god. 1891. i dogodilo, kad je kralj dra. Izidora Kršnjavoga imenovao predstojnikom kr. vladinog odjela za bogoštovlje i nastavu. O važnosti svoga ressorta dr. je Kršnjavi duboko proniknut. Revno i neumorno je njegovo nastojanje oko školstva u Hrvatskoj, koje želi dići na što moguće viši stepen savršenosti, dobro znajući, da ovako najljepše služi svome narodu, svojoj domovini i ideji prosvjete.

Kako na početku rekosmo, dr. Kršnjavi imade svojih zasluga i za napredak stenografije u Hrvatskoj.

Već kao učitelj u osječkoj gímnaziji on je god. 1865. napisao u programu ovoga zavoda raspravu «Něšto o našem bєrzoпису». Odma na početku svoje radnje veli pisac, da je dulje vremena razmišljavao o tom, kako bi se njemački sustav Gabelsbergerove stenografije dao shodno udesiti za hrvatski jezik. U to mu dodje na ruke deseto izvješće za-

Dr. Izidor Kršnjavi.

grebske realke od god. 1864., u kojem je Franjo Magdić objelodanio svoje »Prilagodjenje Gabelsbergerova stenografičkoga sustava hrvatskomu jeziku«. Kršnjavi u pomenutoj svojoj raspravi eto prvi izriče svoje misli o prvom rādu Franje Magdića! — Završuje pako ovim lijepim riječima svoju radnju: «Bit ću zadovoljan, ako tko ovo nekoliko mojih rečih uvaži kod izradjivanja učevne knjige bēzopisa, koja nam je toli nuždna, te ću se veseliti, ako mi budu ma i zērnce na oltaru roda.»

Kao sveučilišni profesor on se god. 1878. živo zauzima za to, da se i stenografija uvede u red predavanja na sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu. I doista se 10. srpnja iste godine profesorski zbor filozofskog fakulteta ovog sveučilišta obratio posebnom predstavkom u tom pogledu na vladu.

I kao predstojnik vladinog nastavnog odjela dr. Kršnjavi u velike unapređuje stenografiju u Hrvatskoj. Tako je vladinom naredbom od 4. listopada 1893., br. 13.169. uvedena stenografija za sada kao fakultativan predmet u sve srednje, učiteljske i više trgovačke škole. Ujedno je izdana za stenografiju naučna osnova i propisana naučna knjiga. Dočim je naredbom istoga datuma br. 13.170. izdan pravilnik za polaganje ispita iz stenografije. Osim toga je minule godine dozvolom vlade bilo na zemaljski trošak pretplaćeno sto siromašnih i vrijednih učenika hrvatskih srednjih i viših pučkih škola na časopis «Stenograf», glasilo hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu.

Sve su to čini, koji su podobni u velike koristiti napretku stenografije u Hrvatskoj i koje treba pisati u zaslugu dru. Izidoru Kršnjavomu.

Ostane li on i nadalje predstojnikom nastavnoga odjela, on će, jer je muž opsežne naobrazbe, samostalna suda i vrlo radin, podići školstvo i unaprediti stenografiju u Hrvatskoj. Quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit!

ff.

Ivan Krušić,

šolski svetovalec in profesor.

Zasluzene delavce na polju slovenske stenografije je do sedaj lahko naštetiti na prste. V prvih letnikih našega lista bili so nekateri že omenjeni; med njimi liči tudi slavnoznano ime, postavljeno na čelo temu članku. Tačas je pa bil velečastiti duhovnik in profesor še pri najmarljivejšem delovanju na celjski gimnaziji. A lanskega leta je stopil on v mnogozasluzeni pokoj. Zdaj torej zamoremo pregledati vse njegovo

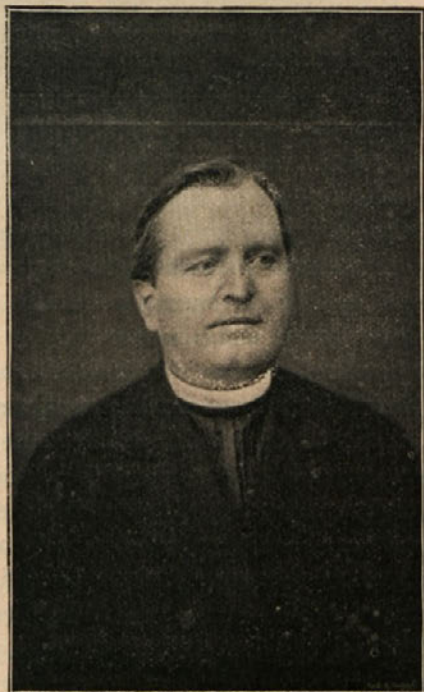

delovanje, za katero si je pridobil poleg splošnega spoštovanja učencev in tovarišev tudi najvišje priznanje.

Presegalo bi program in tudi prostor našega lista, ako bi hoteli opisati podrobno delovanje preč. g. prof. Krušiča, tekem 34 let njegovega službovanja na celjski gimnaziji. Naj podamo tukaj le glavne točke iz njegovega životopisa in naj opišemo posebno njegove zasluge za stenografijo.

Ivan Krušič je bil rojen 4. junija 1833. l. v Medlogu pri Celju. V mašnika je bil posvečen l. 1856. ter je nastopil mesto učitelja veronauka na celjski gimnaziji dne 1. oktobra 1859. Služboval je do 1. oktobra 1893, torej polnih 34 let. Stenografijo je predaval na istem zavodu od 1873. do 1879. leta. Med prvimi njegovimi učenci je bil sedanji urednik «Jugosl. Stenografa». Prof. Krušič je položil torej osnovo našim vedam v tej stroki; on je navduševal ono neznatno število svojih prvih učencev za to lepo in koristno znanost. Tolmačil je predmet, seveda v nemškem jeziku, kateri je še vedno učni jezik iste gimnazije; a ni pozabil, kot vrl Slovenec, večkrat omenjati, kako koristna bi bila stenografija tudi za slovenski jezik, ako bi se kedaj za-nj priredila.

Že tedaj je vzniknila v pisatelju teh vrstic misel, kako bi se dala ta ideja vresničiti. Kot dijak višjih šol je vedno o tem premišljeval, ter se je pozneje kot vseučiliščnik in urednik «Jugosl. Stenografa» večkrat posvetoval s svojim bivšim profesorjem o tej zadevi. Da imamo dandanes slovensko stenografijo, je torej posredna zasluga velečastitega g. prof. Krušiča. G. prof. Fietz, sedanji učitelj stenografije na celjski gimnaziji, je povodom šolske svečanosti pri odhodu svojega prednika dne 30. septembra lanskega leta v slavnostnem govoru omenil, «da je predavanje stenografije po prof. Krušiču obrodilo pri njega učencih najboljši plod, kajti jeden izmed njih je preložil Gabelsbergerjev sostav celo na bolgarski jezik». Pozabil je dostaviti — kar

Prof. Ivan Krušič.

je še bliže — da je isti tudi Gabelsbergerjev sostav na slovenski jezik prenesel.

Podajajoč danes svojim častitim čitateljem sliko tega blagega in visokočislaneega Slovenca, želimo, da bi se v nja primer ogledali mnogi drugi učenjaki, ki zavzemajo jednaka častna mesta, ter da bi mladino vedno spodbujali k temu, kar jej bode v življenju na korist; a posebno naj bi ozir jemali na praktično stran življenja in na potrebe naroda, čegar sinove podučujejo. Tako bo mladina v njih čislala iskrene prijatelje, ter se še v poznih letih spominjala svojih vrljih odgojiteljev.

Preč. g. šolskemu svetovalcu, prof. Krušiču pa dodeli Vsevišnji, da bi še mnogo let vžival v velezaslužnem pokoju plodove svojega neutrudnega delovanja.

A. B.

Српска стенографија.

(Пише Лаза Поповић.)

У Србији не можемо се на жалост хвалити, да је ова тако корисна и тако потребна вештина писања у нас довољно позната и распрострањена, као што би то већ требало да је. Што је још горе, признати морамо, да се у нас до сада мало и радило на томе, да стенографија српска буде познатија и распрострањенија у Србији. Не можемо се бранити ни тиме, да за стенографију у Србији знамо од егора. Још од пре пуних 20 година она нам је јаче позната постала. Још у 1873. год. по налогу и старањем владе српске изучено је овој вештини писања прво коло стенографа у Србији. То је учињено трудом и наставом нашега поштованог учитеља стенографије, а сада судије апелационог суда у миру, господина Јована С. Миловановића; и од тог времена још стенографија српска је ушла у сталну употребу у народном представништву — скупштини.

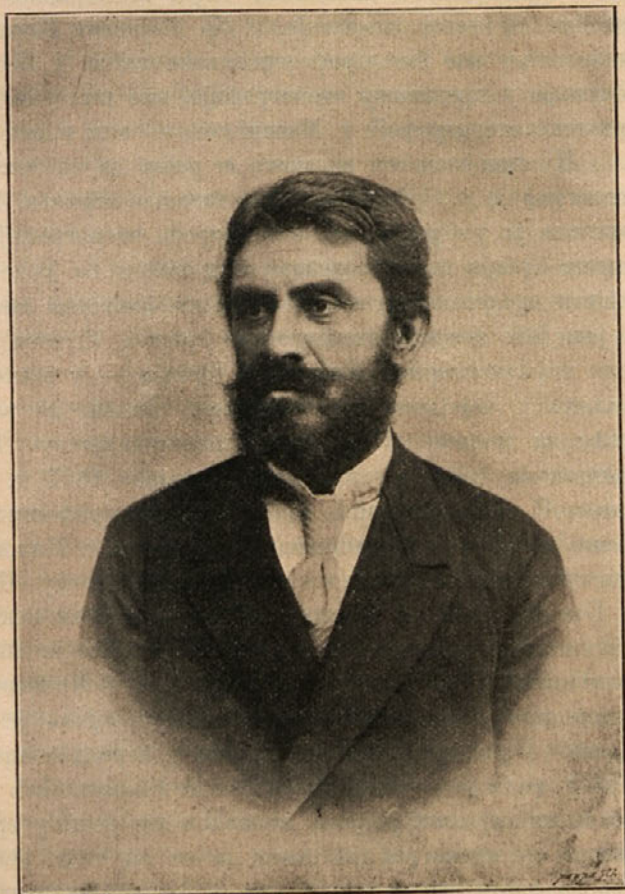
Ну и пре 1873. г. чуло се за стенографију у Србији и чињени су покушаји, да се ова лепа и корисна вештина писања у нас одомаћи. Први покушај на пољу српске стенографије учинио је професор београдске реалке † М. Миловук у 1866. години издањем књиге под именом „Српска стенографија“. Али тај је покушај остао сасвим без успеха. Да ли зато, што је сама израда те Миловукове српске стенографије била непотпуна и не удешена за српски језик, или зато, што још није било за ту вештину писања заинтересованих ученика, не мислимо овде да испитујемо. Доста је да кажемо, да не знамо ниједнога стенографа у Србији, који је по тој стенографији Милову-

ковој писао, ма да је сам Милувук, као б. професор у београдској реалци, ту вештину предавао својим ученицима.

Милувук је у своју стенографију, као што вели у предговору поменуте књиге, унео по нешто из англиске, из француске и немачке стенографије, што му се чинило, да се из њих може усвојити и што му се свидело, да је најбоље за српску стенографију. Али наравно од такве мешавине није могло да изађе што подесно да би се могло у пракци применити и употребити.

После Милукука предавао је приватно ученицима на београдској вел. школи свој систем стенографије Ђорђе Ђорђевић б. адвокат београдски у 1870. години. Исте године био је Ђорђевић ангажован као стенограф у српској народној скупштини са хонораром од 150 дуката ћесарских. Али систем, по коме је Ђорђевић писао стенографски, био је самоучки, дотеран по систему Штолцову врло неударно и са знацима, који су означавали поједине речи, без икаквих правила, склопљених тако, да их је просто као хијероглифе ваљало упамтити. С тога се може рећи, да стенографија Ђорђевићева није имала никаква система, и можда с тога ни његов рад у поменутој народној скупштини није угледао света.

Јован С. Миловановић.

За овим су и г.г. Јован Ђаја, доскорашњи државни саветник као бив. професор гимназије, и Др. Војислав Бакић, садањи проф. велике школе као бив. проф. учитељске школе у Београду, чинили неке покушаје у предавању стенографије, као што сам дознао, по прераду хрватске стенографије г. Магдићеве, — али и они без успеха.

Ну при свем том не може се рећи, да од ових покушаја на пољу стенографије у Србији није било никакве користи. Не, тим покушајима оживела је у Србији мисао о потреби стенографије. А кад је 1869. године Србија постала уставном државом са редовним годишњим народним представништвом, као једним фактором законодавним, осетила се још јаче потреба стенографије ерпске. С тога је одмах друге године парламентарног живота у Србији — у септембру 1871. — изјављена у народном представништву жеља, да влада набави стенографе за послове у народном представништву. Влада је ту жељу прихватила озбиљно, и одмах с пролећа 1872. г. послала у Праг г. Јована С. Миловановића, где су вредни професори стенографије г. г. Леополд Бауер и Франђишек Долејшка са г. Миловановићем израдили ерпску стенографију по систему Габелебергерову. Посао је овај свршен од Божића 1872. до Васкрса 1873. год., и осем неких знакова, који су оригинални, примењено је све чешко, што се је могло на ерпски језик применити.*) Тој стенографији изучио је г. Миловановић у лето 1873. године прво коло својих ученика, међу којима је био и писац ових редака. Први покушаји на пракси у народном представништву исте 1873. г. када је стенографисао сам г. Миловановић уза слабу још помоћ писца ових редака, доказали су велику вредност и употребљивост ове стенографије, тако да се од тада редовно бележе овом стенографијом сви радови у народ. представништву, који се редовно сваке године предају јавности и у засебним књигама под именом: „Стенографске белешке о раду у народ. скупштини“, а у потоње време у листу „Народна скупштина“, који излази сваког дана за време трајања скупштинеких седница.

Осем г. Миловановића, ерпска влада слала је и 1875. год. у Праг на усавршавање у стенографији г. Настаса Антоновића, сада судију пожаревачког првостеп. суда а бив. ђака г. Миловановичевог. Ну, сем практичног рада у неколиким сесијама народне скупштине, немамо до данас од г. Антоновића никаква списа о ерпекој стенографији.

Стенографија је у Србији дакле оживела 1873. године. Од тада су се њоме упознали и изучили је многи Срби млађи и старији**),

*) Вид. Српска Стенографија од Јов. С. Миловановића, 3. издање 1885 стр. 2.

**) Од старијих да поменемо г. Димитра Бодина, кр. ерског конзула у Битољи, цуковника Л. Узумирковића, мајора П. Недељковића, Мих. Јерковића, Милана Васића, Јована Лукића и др.

па у последње време већ и неколико Српкињица. Стенографију г. Миловановића, од које је штампано у Београду прво издање 1880. а 1885. већ и треће, усвојила је школска и државна власт као уџбеник за школе, и она је законом уврштена у наставне програме за гимназије, реалке, војену академију и трговачку школу у Београду, но не као обвезан предмет. Али ипак, њоме се упознаје сваке године велики број ученика, и многи ученици на великој школи у Београду, изучивши ову вештину у нижим школама, у стању су да могу њоме писати предавања својих професора. Ну чини нам се ипак, да по свршеном школовању многи од њих пропуштају да се њоме редовно служе, нити се удружују и усавршавају у том тако корисном писању. А зна се, шта потом од таког нерада најпосле бива. Заборави се.

У пракци стенографија је употребљена стално, сем у народној скупштини и код ђака вел. школе, још и у општинском представништву београдске општине, где од 1888. године рад одбора општинског стенографишу редовно два стенографа и у „Новинама Општине Београдске“ предају јавности. Затим она се употребљава у судовима, приликом значајнијих кривичних суђења, на скупштинама новчаних завода, на зборовима политичких странака итд.

У школи предавали су стенографију у Србији, осем г. Јове Миловановића и напред именованих професора, још Алекса Васић, Павле Стефановић, А. Болтек, Раја Кончар и Младен Спасојевић, а приватне лекције држали су и држе и многи други стенографи српски; у челу је негда био најзаузимљивији Дим. Боди, а данас су Павле Стефановић и Младен Спасојевић. Већини пак стенографа наших не дају времена послови њихових знања у којима се налазе у служби државној, те да би могли више шта од обичне своје праксе на стенографији радити.

За практичне радове у народном представништву Србија има данас довољно спремних стенографа. На томе пољу после г. Јове Миловановића највише су радили његови први ученици Настас Антоновић, † Јован Лукић, Милутин Степановић о писац ових редака — као шефове стенографског бироа у народним скупштинама са својим друговима стенографима: Дим. Бодином, Ал. Васићем, † Сретом Новитовићем, † Дим. Мисировићем, Мишом Јовановићем, Пав. Степановићем, Љубомиром Величковићем, Мих. Ристићем, Миливојем Барјактаровићем, Младеном Спасојевићем и другим млађим људима, на којима и остаје највећа брига, да стенографију у Србији распротроне и популаришу.

Шетња једнога стенографа по вашару.

Од Љубомира П. Ненадовића *)

(Стенограм налази се на стр. 5)

Чудна врева, чудна смеса,
 Комеша се тамо амо:
 Један прода, други купи,
 Трећи стоји, блене само.
 Ко је вредан, не дангуби,
 Неће стећи који дрема;
 Трче, раде непрестано
 Јер вашара сутра нема.
 Вичу, воуу, хвале, куде,
 Цепњакају се, псују, куде.

„Ходи амо муштеријо!
 Ходи лена руха ко ће?
 Куд год идеш нећеш наћи
 Онакове јевтиноће.
 Ево руха свакојака
 За одрасле и за дете;
 Ко год хоће да с' одене
 Од врх' главе па до пете.
 Ево капут добар, јевтин,
 Од те робе бољу што ћеш?
 За лето је он начињен
 И зими га носит можеш.
 Управо је кројен за те, —
 Обуци га, — за што не би?
 У пола га цене дајем —
 Ником другом — самом теби.
 Рукави су, велики, кратки,
 А већ нема мане друге;
 Рукави су, брајко, добри,
 Но су твоје руке дуге.
 Панталоне? гледај чудо!
 Три године да те служе,
 А ако их ретко носиш,
 Трајаће ти јоште дуже.
 Гледај само ову робу,
 Гле, како се пресијава!
 Подерати не може се,
 Стоји као кожа права.
 Избелиће? — Ко то рече,
 Тај ми само пазар квари.

Ево виђи, имаш очи,
 Ти разумеш ове ствари.“

„Ево капа, све по избор!
 Ето пробај, узми, мети!
 Какву капу човек носи,
 Онакве је и памети.
 О како ти лено стоји!
 Узми ево огледало;
 Ко министар сад изгледаш,
 Погледај се само мало.
 Ту прљава баца шењу,
 Купи ову капу лену!
 Такав момак, ко ти што си,
 Па да такву капу носи!
 Главу треба том отесећи
 Ко не може капу ст. ћи.“

„Ево чизама, ево обуће!
 Боса нам чељад седе код куће.
 Кушите — ево од сваке мере,
 Овакав еспан тешко се дере.
 Немојте штедит, треба да знат,
 Да само по две ноге имате;
 Па ко их није кадар обути
 Тај ће пронасти и оронути.
 Без капе можеш по трију ићи;
 Обувен може далеко стићи.
 Бог нам је дао за главу косу,
 А ногу мораш обути босу.
 Од свачег другог откিনি, штеди,
 Ал' за обућу штедња не вреди.
 Одело друго само носите, —
 Опанци темељ су, на ком стојите.“

„Подарујте браћо лена!
 Подарујте мене слена:
 Мени поћ је непрестана
 Ја не видим бела дана;
 Немам сунца ни слободе,
 Мене туђе очи воде.

*) Г. Ненадовић, прави члан српске академије наука и вештина, певао је ову песму 1852 год. — Он је дакле први у Србији поменуо име стенографа, и зато има та песма за нас неку историчну важност.

Живот ми је жалост сама,
Око мене вечна тама.
Не знам, шта су јасне звезде,
Што одовго с неба гледе;
Не знам, шта је шарна дуга, —
Само знадем, шта је туга.
Погледајте јаде моје,
Сетите се душе своје;
Па ми што год уделите,
И за здравље намените.“

„Ходите вина црна и бела,
Ево печења масна дебела!
Може се јести и кад сте сити,
Вино се може без жеђи пити.
Та за што с' човек мучи и ради?
Него да нема жеђи ни глади.
Ту је весело где с' једе, пије,
Трбух је живот. — Зар тако пије?
Та кацу с главе треба понети,
Гологлав треба с' Богу молити;
Та чваме с ногу треба појести!
Босу је лакше коло повести.
Повци у жењу опасно стоје,
Што је у трбу' то је тек твоје,
У ситог само весело лице,
А песму буди румено вино.
Свратите амо у шатру моју!
Печено јагње тренти у лоју;
А вино с' рујно у чаши пени
И виче госте: ходите мени.“

„Ево плоча од мермера,
И ево кргова!
Сетите се добри људи
И својих гробова:
Треба оцу или мајци
Спомен да дигнете;
Лакша ће им земља бити,
Кад камен метнете.“

„Хајте људи тамо где се
Онај зелен барјак вија;
Видићете ви чудеса,
Сад ће почет' комедија.
Видићете ви мајмуна
Да ко човек свашта ради;
А човек видићете
Да к'о мајмун шале гради.

Има један јаки Херкул,
Са буретом он се титра;
Син му мали од године
На ужету веће игра.
То је дете право чудо!
Медаљу е веч добило:
Краљ швајцарски дао му је,
Кад је лане тамо било.
Видећете едног старца,
Сто педесет њему лета;
Ко посумња, видет може
Сва његова документа.
Брада му је до колена,
А никли му нови зуби.
Видићете јоште чуда,
Којих нема више нигде;
Краљени су долазили,
И плаћали да их виде.
Има песето што рачуна,
Има медвед који баје;
Има тица што говори,
Има жена која лаје... (Смех.)
Хајте људи! То су чуда
И за младе и за старе,
Ком' се ништа не допадне,
Вратићемо њему паре.“

„Ходи, лимунаде!
Од ње уста сладе;
Ово је лек прави
Кад нас жега дави.
Ко се сит напије,
Више жедан није.
Слатка је, медена,
Бистра је, ледена.
Јевтина ка' вода,
Само нек се прода.“

„Ходите амо, ево пазара,
Ево седала, ево самара!
Та ево свега, што год требате,
Све е јевтино, што год гледате.
Много вашара биће на проћи,
Овакве робе већ неће доћи.
Питаш пошто је — дај руку амо,
Нећемо много да се цељамо,
Тврдица ниси, види с' на теби,
Па узми седло ти према себи.
Од свог одела што год уштеди,

Данас на коње свет више гледи.
Купи то седло, — та шта се годниш?
У здрављу да га дереш и носиш.“

„Чујте људи и почујте!
Један мајстор од заната
Изагубио плаву кесу,
И у кеси сто дуката.
Ко је нађе, нек донесе,
Награду ће он примити;
А ко нађе, на сакрије,
Власт ће своје учинити.“

„Уставте се мало људи,
Прођите се брига;
Уставте се да видите,
Ево лепих књига.
Ево сановника,
Ево рожданика,
Ево песарица,
Ево лекарица.
И вечитог ево
Правог календара;
Купујте, не жалте
За просвету пара.
У књигама стоји мудрост,
У њима се свашта нађе,
Прави пут нам оне кажу!
Ко их чита, тај не зађе.
— Тражиш књигу Доситеја?
Имам, како немам?
Кад је читам, чини ми се,
Да о рају сневам.
Ево тамо она мала
С плавим корицама;
То је књига Доситеја
С малим песницама.
Име тражиш? Зар још не знаш!
Неси распитив'о:
Доситеј се на књигама
Није потписив'о.“

„Ево дувана, ево цигара!
Узмите само — не тражим пара.
Вино је луксус, — немој га пити,
Ал' без дувана не можеш бити.
Дуван је слађи од сваке књиге,
С његовим димом оду све бриге,
Он те од дугог времена брани
У диму лете најдужи дани;
А тежак пос'о кад те обори

Једна цигара тебе одмори.
Кад станеш на се дуго замислиш,
У диму слике живота видиш,
Када се туга са тобом бори,
Када те тешка невоља мори,
У дугој ноћи кад ти се не спава,
Запали дуван он те спасава.“

„Ходи, марама, платна, пешкира!
По вољи сваки нека избира.
Још мало само на већ нестаде,
Све се разграби, све се продаде.
Шта велиш? То су убриси мали!
Таква је мода, то сваки хвали.
Старинским убрисом
Ко ће да се брише,
Старинских образа
Већ нема више.
Просвета, мода, свуда се шири
Мали образи, мали пешкири.“

„Браћо моја, мало умукните
Гусле моје мало загудите:
Да испевам једну песму малу,
Разговорим дружицу осталу:
У хиљади и осме стотине
А не десет и прве године
Омер паша халу уморио
И честиту Босну покорио,
Па овакву ситну књигу нише:
„О султани о велики царе,
Најлепшега раја господаре!
Ево сам ти Босну потчинио,
Србе, Турке, рајом учинио;
Све сам прего ја под твоје скуте
И смирио Крајишнике љуте.
Већ ми јави сад, куд ти је воља,
Бирај мени за мегдане поља.
Хоћеш да се кренем ладном мору
И прелазим ломцу Црну Гору?
Или хоћеш, да препловим Дрину
И Србију да подложим дину?“
— Султан њему тијо одговара:
„Прођ' се свега Омернице стара.
Ти не дирај у Србију море!
Подалеко клон' се Црне горе!
То су земље као гњездо оса,
Ја не тражим да сам њихов госа. —
— Доста ми је, кад је Босна мирна;
Хајде амо да нијемо вина!“

Стенографически новини. Stenografske viesti. Stenografske novine. Стенографске вести.

ОТЪ БЪЛГАРИЯ.

— Свѣденія за стенографията въ България прѣвъ 1893/94 г. — I. Прѣподаване. Прѣвъ истеклата учебна година стенографията е прѣподавана въ гимназиитѣ: Пловдивска, Сливенска, Търновска и Руссенска. Прѣподавана е била и въ нѣколко класни народни училища. Числото на ученицитѣ е вѣляло надъ 400. II. Прилагане стенографията на практика. Прѣвъ разгледвания периодъ стенографията е била прилагана на практика въ първата редовна сесия на VII^о обикновенно нар. събрание (15 октомврий — 21 декемврий 1893 и въ сѣкий периодъ 1894 год.) Стенографската служба при нар. събрание завършва стенографическото бюро, състояще се отъ 1 началникъ, единъ ревизоръ-стенографъ, 3 камерни стенографи и 5 помощници стенографи. Освенъ въ нар. събрание стенографически протоколи сж водени: 1) въ сеситѣ на Софийския градско-общински съветъ; 2) въ Софийското военно сѣдилище при разглеждане дѣлото противъ Лука и Стоянъ Иванови; 3) въ прѣварителнитѣ събрания на журналиститѣ въ София, по свикването на I-й български журналистически конгресъ; 4) въ I-й български журналистически конгресъ въ София (12—17 Юний 1894 год.), и 5) въ комисията при министерството на финанситѣ за прѣобразуване данъчната система въ България.

— На висшето училище въ София се устрои стенографическо дружество, цѣльта на което е обучаване и распространяване стенографията между студентитѣ. Прѣвъ мин. учеб. година имало на висшето училище около 30 души добри стенографи; значи около 10% отъ всичкитѣ студенти. Прѣвъ тая година вѣрваме, че ще

се уголѣми значително тоя процентъ, което ще бжде заслуга тоже и на дружеството. Vivat, crescat, floreat!

IZ HRVATSKE.

— **Dr. Josip Šilović**, predsjednik kr. izpitne komisije za učitelje stenografije u Hrvatskoj, imenovan je redovitim javnim profesorom gradjanskog parbenog te izvanparbenog postupnika i hrv. ugar. privatnog prava na pravo- i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa u Zagrebu.

— **Hrvatsko stenografsko društvo** imalo je mjeseca travnja svoju glavnu skupštinu. Blagajničko stanje društva je bilo sljedeće: Primitak u godini 1893 for. 696'94, a izdatak for. 429'60, dakle ostaje gotovog novca u blagajni for. 267.34.

IZ SLOVENSKIH DEŽEL.

— **Prof. Fran Novak**, kateri je predaval lanskega šolskega leta slovensko stenografijo po našem sostavu na s. kr. gimnaziji v Rudolfovem, prestavljen je bil početkom šol. leta v Kranj, kder se je iz nova odprla gimnazija.

— **Velečastiti g. šolski svetovalec Ivan Krušić**, o katerem govorimo na drugem mestu, ima namen predavati v Celju slovensko stenografijo po našem sestavu v privatnem tečaju, po želji nekaterih tamošnjih uradnikov, trgovcev in dijakov.

IZ SRBIJE.

— **Г. Лаза Поповић**, наш сурадник, један од врних српских стенографа, бивши началник министарства правде, именован је чланом апелационог суда у Београду.

— У Београду предаје се стенографија у некојим школама. Подаци следе у будућем броју.

Отъ странство. Iz stranoga svieta. Из страного света. Iz tujih dežel.

— Придворни съвѣтникъ проф. Д-ръ Цейбигъ въ Дрезденъ, почетенъ членъ на бълг. центр. стенографическо дружество въ София и особентъ приятель на славянската стенография, праадува прѣди малко врѣме своята 75-годишнина. Честитае искрено на славния специалистъ и му желяемъ още дългъ и щастливъ животъ.

— Отъ 13—15 августъ (п. ст.) имало е събрание на „сѣверний Габелсбергерски стенографически съюзъ“ въ Християния, въ които взехъ участие дружествата отъ Норвегия, Швеция, Дания и Финландия.

— **Odlikovanje. Vladar Bavarski** podelil je prof. Lautenhammer-ju v Monakovem za njegovo dolgoletno delovanje na polju stenografije, kot pisatelj in predsednik stenogr. pisarne pri dež. zboru

bavarskem, red sv. Mihaela. Isti je praznoval dne 16. okt. 40-letnico svojega delovanja kot stenograf.

— **V c. kr. finančnem ministerstvu** na Dunaji se imade popolniti nekaj kanceliskih mest, in — kakor javlja «Wiener Zeitung» — morajo prosilci biti zmožni večih jezikov ter spretni stenografi. To dokazuje, da se stenografija pri uradih vedno bolj ceni.

— **Na Dunaji imel bi se sniti leta 1895 mednarodni Gabelsbergerški stenografičen kongres** ob jednem z V. nemškimi stenografskim zborovanjem. Častno predsedništvo prevzel je dunajski župan dr. Gröbl.

— † **Prof. Faulmann, znan kot strokovnjak Gabelsbergerjeve šole**, kakor tudi kot osnovelec fonografije, umrl je dne 28. junija na Dunaji.

Книжовностъ. Književnost. Книжевноост. Književnost.

* **«Slovensko stenografijo»** po sestavu Fr. Ks. Gabelsbergerja, katero je pridobil urednik našega lista in jo je izdala lani v drugem popravljenem natisu «Matica slovenska» v Ljubljani, odobrilo in potrdilo je c. in kr. ministerstvo za nauk in bogočastje na Dunaji kot učno knjigo za srednje šole na Slovenskem.

* **«Samoznaki in okrajšave v slovenski stenografiji»**. Spisal prof. Fr. Novak v letnem poročilu c. kr. gimnazije v Novem mestu. 1894. (O priliki spregovorimo obširneje o tem spisu.)

* **V «Spomenici» cesarske akademije nauk na Dunaji**, izdanej mes. julija, nahaja se spis prof. dr. Gitbauerja pod naslovom: «Tri sisteme grške tahigrafije». Ta učen spis ni zanimiv samo za filologe, nego ima pri velikem razprostranjenju modérne stenografije splošno važnost.

* **Hrvatska stenografija po sustavu Gabelsbergerovu**, napisao prof. Stanko Mihočić. Zagreb 1894. (Tim ćemo se djelom jošte posebice baviti.)

* **Primeri k članku o samoglasnem «r»**, kateri članek smo morali zaradi pomanjkanja prostora odložiti za prih. broj, čitajo se na str. 6. stenogr. priloge tako-le: «brk, brlog, Brno, brglez, brskati, brst, crkniti, črn, črka, črta, črv itd.» — Pravilo se glasi: samoglasni «r» (r ъ) se izrazuje simbolično kakor «ru + ra», t. j., tako da se postavi z «r» sestavljena konzonancija nizko ter se ob jednem nadebeli. Na ta način razlikujemo (glej poslednji dve vrsti na str. 6.): krt: kret; vrt: vret; trn: tren; obrt: obret; vrlo: vrelo; grm: grem; prst: prest; strn: stren.» — V omenjenem članku govorimo obširneje o tem; posebno z ozirom na primerjajočo slavjansko filologijo.

1/2 plates

44488

ЮГОСЛАВЯНСКИ СТЕНОГРАФЪ

—————
 —————
 JUGOSLAVJANSKI
STENOGRAPH.

Брой 1. Број.

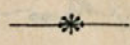
Година VI. Теџај.

Gozdna kapelica.

(Zložil A. A.)

њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ

њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ

Šumi Marica.

њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ

њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ
 њ њ њ њ њ

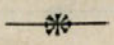
Книга на М. Тупикова

и да се види по каква работа
 ! аз съм бил в работата и в работата
 в работата и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата

и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата

и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата
 и в работата, и в работата, и в работата

(8)

De la Ley
(de 9. de 17)

! Eya ny p' - n p n ! - n n - n p e 50
x n n c w, n - n' d i p n n n e, y p n
e f y n p n n n n n n, n e' d e n n n n n
2 o' - x 50 n p o' n n n n n n n n n
n o t, ' n n' n n n n n n n n n - 1 o, o
n n p' n n n n n n n n n n n n n n n -
e n n n y p', o' e - x 50 n n, y h w o n
n o n' n' o n n n n n n n n n n n n n n
n n n n n n n n n n n, p n n' = n n, = 6 2,
n n n n n' n' n - n n n n n n n n n, p n n
n n n n n, n n n n n n n n n n n n n n n
n n n n n n n n n n n n n n n, n n n n n
n' n n n n n -

x 50 n n p n n n n, o, p, w o n n n n n
n n n n n n n n n, n n n n n n n n n n n
n n n n n n n n n n n n n n n n n n n
n n n n n n n n n n n n n n n n n n n

(o)

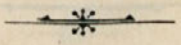

O počátku i razvitku stenografije
u Hrvatskoj.

or 40 4, ml - / S. n. - l. v. - l. - e
nebb e p r e n - p d e d o n e r n u l f -
na - s o - r e d - r. e f e - r e p -
n - l o e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r
p r e p p e r e s e s e - n - n p f - e r

? 7, 0 - l - p - o - l, l - a - s - e - e - v - e
l, r - c - s - p - p - l - o - e - p - p - l - i - n - a - t - e - e - d - e - r
o - e - e - n - r - e - n - o - l - o - v - e - n - d - e - s - e - r - e - d - e - y
s - e - e - n - t - p - r - e - s - e - n - o - n - n - p - p - e - d - o - d
l - g - n - e - p - p - e - d - o - s - t - r - y - e - t - e - n - e - e - n - e - b
- a - t - e - f - e - s - e - a - t - e - o - p - e - b - t - e - n - e - s - e - n - e -
p - r - e - a - n - e - e - i - g - t - e - n - e - p - e - l - e - b - o - n - t - e -
t - e - n - e - p - e - n - i - g - o - n - e - l - e - a - p - e - i - e - s - e - r - e - n - e - d -
d - e - a - t - e - p - l - e - f - e - l - e - e - f - e - a - p - e - n - e - e - e
r - e - a - t - e - l - e - e - o - p - e - n - e - l - e - d -e - e - p - e -

Шетна једнора етенограф, по Вацару,
е. ш. ред.

br y br 20,
ny o r a,
~ r e r,
d C u o -
r' s u n e t,
~ d r e r,
d e r f,
y g a r -
d g b e,
L y o u t -

—
d a d,
d, s p r - ?
d d r d
g d l -
r d m
g e o - g d,
r d o e
e d z r e t -
r d l d,

e l e e f d ?
g s u b r
y p r o q d -
d' o r f,
d' s, f d ?
r u d e r
d e, o t -
r o d d,
d e r e,
r o v l,
~ d r o -
d' r e l,
3 r e e l o f,
d' d r o q,
d - l / f y -
r e o e d,
2 r o f,
r d ~,
C o m y r -
16 -, r / d,

u o y a -
c s, w l,
l w c s -

z n e r u,
z x k y -
z n b s
e - n y -
n l r c -

h e s a,
n v^o d e s o,
n e s o a -
l y s p,
z s s r,
p e n n l f',
r e s n s -
z s p s,
n w n l -

(od.)

Primeri k članku o samoglasnem "e".

e, ee, e, ee, ee, ee = ee, e, e, e, ee, ee, ee,
ee = ee, ee = ee, e, e, e, e, ee, ee, ee,
e, e = e, e, e, e, e, e, ee, ee, ee, ee,
e, e, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee,
ee = ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee,
ee = ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee,

e: e, e: e, e: e, e: e, e: e, e: e, e: e,
e: e, e: e

Народни пословици - Narodni pregovori.

Народне пословице - Narodne poslovice.

4-5

: оу е р / , а -
 : а а / а , а -
 : а а / а а а -
 : а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а -

: а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а -
 : а а а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а а -

6-7

: а а а а а -
 : а а а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а а а а -

: а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а а а а -
 : а а а а а а -

8-9

: а а а а а -
 : а а а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а а а а -

: а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а а -
 : а а а а а -
 : а а а а а а а -

